

25 FANTASTISKE
INDUSTRIER

PÅ TUR TIL

21 HÅNDVÆRKERBYEN I VALBY

SE MERE PÅ WWW.25FANTASTISKE.DK

 Fra baggårdsindustri til værkstedsby. Før anden verdenskrig arbejdede mere end halvdelen af landets industriarbejdere under usle kår i små lokaler eller skure. Det kunne typisk være en maskinmester, der havde indrettet sig med 20 ansatte i baggårdsskuret til en beboelsesejendom. Først i efterkrigstiden blev de danske byer byfornyret, og industriarbejderne fik bedre kår. Håndværkerbyen i Valby er den første af sin slags i Danmark. Selv om mange af de oprindelige virksomheder har været tvunget til at dreje nøglen om, har en ny gruppe fået interesse for Håndværkerbyen – det er den kreative klasse i form af kunstnere og designere.

FOLD HER

21 // HÅNDVÆRKERBYEN I VALBY

HÅNDVÆRKERBYEN
VÆRKSTEDSVEJ 8-54
2500 VALBY

FOLD HER

HÅNDVÆRKERBYEN

Håndværkerbyen blev opført i Valby syd for Grønttorvet i tre etaper fra 1953 frem til 1961. Den står i skarp kontrast til tidligere tiders mørke baggårds- og kælderindustri. Byggeriet blev udtænkt af arkitekt Ole Vinter i 1951, på initiativ af landsforeningen Dansk Arbejde, der siden 1930'erne havde lobbyet for opførelsen af værkstedshuse til håndværkere og den mindre industri efter engelsk og svensk forbillede. I forbindelse med Marshall-hjælpen, hvor USA ydede støtte til bl.a. Danmarks genopbygningen efter krigen, blev der i 1950 vedtaget en lov, der gav mulighed for billige lån til erhvervsbyggeri. Håndværkerbyen blev delvis finansieret herfra. Efterfølgende søgte Dansk Arbejde at fremme opførelsen af værkstedsbyer bl.a. ved at udsende pjecen "Rækkehus-værksteder på andelsbasis – en vej til småindustriens rationalisering". Fra en start var håndværkerbyen en model for, hvordan rationelle værksteder for den mindre industri kunne og burde udformes. Og værkstedsbyer og værkstedshuse fik stor udbredelse efterhånden som de fleste kommuner udlagde industrivarterter.

BYSANERING

I tiden op til 1900 blev rammerne for udviklingen af industrien i Indre København, for snævre, og en lang række industrier begyndte derfor at etablere sig i de udbyggede brokvarterer eller i de områder, der i 1901 var blevet indlemmet i Københavns Kommune, heriblandt Valby og Sundbyerne.

BYPLANLÆGNING

Håndværkerbyen viser, hvordan 1950'ernes og '60'ernes planlægningsnormer ikke kun blev anvendt på beboelseskvarterer, men også på den mindre industri. Idealet var at have de store fladebygninger placeret i særskilte industriområder afgrænset fra den øvrige bebyggelse af et bælte med træer og buske for at begrænse spredningen af røg og støj.

01 HÅNDVÆRKERBYENS 1. ETAPE

På Sydsiden af Værkstedsvej ligger Håndværkerbyens første etape som består af tre enetages værkstedsbygninger med shedtage og plads til i alt 24 værksteder. Bygningerne har alle hvidmalede betonrammekonstruktioner, som er udfyldt med murværk i røde sten. I hver gavl sidder fire ens vinduer uden sprosser og en indgangsdør i siden. Bygningerne, i denne ældste del, er af dobbeltarmet jernbeton med selv bærende tagkonstruktion. Der er delvis udgravet kælder og hertil kommer forskellige fælles småbygninger og garager.

02 HÅNDVÆRKERBYEN 2. OG 3. ETAPE

De senere etaper blev holdt i samme shedtagsstil og var for 2. etapes vedkommende af samme gode kvalitet, mens den sidste etapes jernarmerede vægge blev for tynde og efterfølgende måtte gøres om. Til trods for den svingende byggekvalitet er Håndværkerbyen et godt eksempel på den type lille, rationelle småindustribygning, man opførte til de virksomheder, der var blevet hjemløse ved saneringerne i den indre by og på brokvartererne.

Der er fri adgang til at gå rundt og opleve stemningen blandt bygningerne, og den stramme og lille enklave fortæller om Københavnsrådets relokalisering af de mindre industrier/håndværkere efterhånden som de blev hjemløse i forbindelse med bysaneringen.

TJEEK OGSÅ:

Københavns Museum
Vesterbrogade 59
1620 København V
www.copenhagen.dk